

קמו ע"א

[א] גמרא בעו מיני' מרב ששת מהו למיברזו - ר"ל במקום שנקב אסור אם ברומח מותר. טור.

אור אליהו

אסור, האם כשעושה את הנקב ברומח יהיה מותר, שכן אז עושה את הנקב גדול יותר, ושמא נחשב שמתכוון לעיין יפה ולא לפתח ומותר. ועל זה השיב רב ששת, שגם באופן זה אסור, כיוון שגם כשעושה את הנקב גדול על ידי רומח, מתכוון לעשות פתח, שכן אם היה מתכוון לעיין יפה בלבד, היה לו לפתוח את מגופת החבית לגמרי.

וכך מבואר שפירש הטור (שיר) את האיבעיא בגמ': "מותר להתיז ראש המגופה בסייף, דלאו לפתח מכויין כיון שמסיר ראשה כולו, אבל לנוקבה בצדה, אפילו ברומח שעושה נקב גדול ואינו דומה לפתח אסור, דודאי לפתח מכויין, כיון שאינו מסיר ראשה". והיינו ממה שכתב הטור: "אפילו ברומח", מבואר שברומח יש צד להקל יותר מאשר סתם נקב, ומבואר מזה שכן פירש הטור את האיבעיא ששאלו מרב ששת, היינו האם צד הקולא שיש ברומח גורם שיהיה מותר או לא. ועיין הערה 158.

ועיין רשב"א שביאר את הגירסא על פי הגאונים כנ"ל, וגם נקט כגירסא זו: "וגירסת הגאונים ז"ל נכונה מזו". וכן כתב הר"ף (ס ע"ב-סא ע"א) עיין שם שכתב: "גם ר' ירמיה בקש להעמידה כתנאי ולא עמדה, אלא לדברי הכל משקה הבא לאוכל אוכל הוא, ומכל אלו נלמוד שהלכה כרב ושמואל" 155.

[א] בגמרא: "בעו מיניה מרב ששת, מהו למיברזו חביתא בכורטיא בשבתא, לפיתחא קמיכוין ואסיר, או דילמא לעיין יפה קמיכוין ושרי. אמר להו, לפיתחא קא מכויין ואסיר. מיתבי, רבן שמעון בן גמליאל אומר, מביא אדם חבית של יין ומתיז ראשה בסייף. התם ודאי לעיין יפה קמיכוין, הכא אם איתא דלעיין יפה קמיכוין לפתוחי מיפתח". רצה לומר, שזה היה פשוט שסתם נקב שעושים בחבית מן הצד 156, שעושהו עגול ויפה - הוא אסור, שכן ודאי מתכוון לעשות לה פתח. אמנם שאלו מרב ששת במקום 157 שנקב

זה פירשו הרמב"ן הר"ן והרישב"א והריב"ש (שם ע"ש).

155. ואולי אפשר להוסיף סברא לגירסת הגאונים, שכיון שרבי ירמיה בא להקשות על דברי שמואל, שדבריו הם לא אליבא דכולי עלמא, מסתבר שרב פפא, שבא לדחות את דברי רבי ירמיה, סובר שדברי שמואל הם כן אליבא דכולי עלמא, ואם כן על כרחך שצריך לגרוס: "דכולי עלמא משקה הבא לאוכל אוכל הוא".

156. מה שאין כן בנקב שעושים מלמעלה שהוא מותר כמו שכתב הטור: "והני מילי בצדה, אבל למעלה מותר לנוקבה, דלאו לפתח מכויין, שאין דרך לעשות פתח למעלה מפני עפר וצרורות שיפלו בה, אבל בצדה אסור דלפתח מכויין כדפרישית".

157. כלומר מן הצד כנ"ל.

158. כתב השו"ע (שיר, ו): "מותר להתיז ראש החבית בסייף דלאו לפתח מכויין, כיון שמסיר ראשה, אבל לנקבה בצדה, בין של חבית בין של מגופה, אסור אפילו ברומח שעושה נקב גדול, ואינו דומה לפתח, דכיון דהוי מצדה ודאי לפתח מכויין". וכתב רבינו בכיאוורו שם: "אפילו ברומח - שם, ומפרש הטור דהאיבעיא קאי אצדה במקום שאסור נקב, וכן משמע מפירש"י שם, דקיל מנקב בעלמא וזה שכתב אפילו כו". מה שכתב רבינו שכן משמע מרש"י היינו מה שכתב רש"י: "לעיין יפה - להרחיב מוצא היין בנקב גדול, מדלא נקיב ליה כדרך הנוקבין נקב עגול ויפה". והיינו שבאופן זה יש צד קולא מסתם נקב שרגילים לעשות.

ע"ב

[א] גמ' איכא בינייהו דקטים ומנחי - פי' שהוא קטום ויש עוד הרבה קטומים. טור. וז"ש ומנחי. אבל גירסת הרי"ף והרא"ש וש"פ ומנח.

אור אליהו

הדס, אם הוא קטום, ויש לו הרבה מהם קטומים, מותר ליתנו בנקב במקום מרזב, כדי שיקלח היין. ואם אין לו אלא אחד, אפילו אם קטום ועומד אסור ליתנו שם". וממה שחילק הטור בין הרבה עלים קטומים לעלה אחד, מבואר שהבין שלרב אשי מותר ליתן את עלה ההדס בנקב החבית רק באופן שיש הרבה עלים קטומים¹⁵⁹. וזה שכתוב בגמ' "דקטים ומנחי" בלשון רבים¹⁶⁰, היינו שיש לו הרבה עלים קטומים¹⁶¹.

אבל גירסת הרי"ף (סב ע"א) והרא"ש (כב, ח) ושאר פוסקים¹⁶²: "איכא בינייהו דקטים ומנחי" בלשון יחיד. ולפי זה פירוש הגמ' הוא, שהנפקא מינה בין רב יימר מדפתי לרב אשי היא באופן שיש לו כבר עלה קטום מבעוד יום, שלרב יימר אסור, מחשש שמא יתקן מרזב ממש, ולרב אשי מותר, שלא אסר שמואל רק באופן שאין לו עלה מוכן לכך מבעוד יום, שכיון שצריך לחזור אחר העלה, יש חשש שמא לא ימצא קטום, ויבוא לקטום בשבת¹⁶³.

[א] בגמ': "אמר טבות רישבא אמר שמואל, האי טרפא דאסא אסור. מאי טעמא, רב יימר מדפתי אמר, גזירה משום מרזב. רב אשי אמר, גזירה שמא יקטום. מאי בינייהו, איכא בינייהו דקטים ומנחי". כך היא הגירסא שלפנינו בגמ'. ולפי גירסא זו פירוש הגמ' הוא, שלרב יימר מדפתי טעם האיסור הוא, שמא יתקין מרזב ממש, ולרב אשי טעם האיסור הוא שמא יקטום את עלה ההדס מן הענף. ואומרת הגמ' שהנפקא מינה בין שני הטעמים הוא באופן שהוא, היינו העלה, כבר קטום מן הענף, וגם יש עוד הרבה עלים קטומים המונחים שם, שאז לרב אשי מותר לשים את העלה של ההדס בנקב החבית, שבאופן זה אין חשש שיקטום עלה נוסף, שהרי יש לו הרבה עלים קטומים, וגם אם יתקלקל עלה אחד יקח עלה אחר ולא יצטרך לקטום. אבל לרב יימר מדפתי גם בזה אסור, שכן החשש הוא שמא יתקין מרזב ממש. כך הוא פירוש הגמ' על פי הטור (ש"ד): "עלה של

159. והעיר הב"י לגבי מה שכתב הטור שצריך הרבה עלים קטומים: "ומכל מקום מה שכתב ויש לו הרבה מהם אינו מדוקדק, דבשנים נמי סגי, מדכתב אחר כך ואם אין לו אלא אחד וכו' משמע הא שנים שרו ומטעמא דפרישית".
160. וכן כתב הב"י בדעת הטור: "אלא שנראה מדבריו שהוא מפרש, דעד כאן לא שרי רב אשי אלא בדאיכא עלים הרבה קטומים, שאם יתקלקל האחד יקח אחר ולא יצטרך לקטום, אבל אם אין שם אלא עלה אחד קטום אסור שמא יתקלקל ויבוא לקטום עלה אחר ולהניח במקום הראשון. ואפשר שהביאו לפרש כן מה שכתוב בנוסחי דידן בגמרא

איכא בינייהו דקטים ומנחי, וכיון דקאמר מנחי בלשון רבים, משמע ליה דעלים רבים קאמר".
161. כתב הרמ"א (ש"ד, ה): "הגה: ויש מתירים אפילו בעלה של הדס, במקום שיש לו הרבה קטומים, ואין לחוש שמא יקטום". וכתב רבינו בביאורו לשו"ע: "במקום שיש - כגירסתו בגמ' דקטים ומנחי, ר"ל הרבה עלים קטומים דאין לחוש".
162. ריבב"ן, תוס' רי"ד, ראבי"ה (חלק א שבת סימן שמא), יראים (רעד). וכן הוא בדפוס איטליה (רמט-רנח), וכן הוא בכתבי היד: מינכן 95, נירנברג, וטיקן 108.
163. כך פירש הב"י לפי גירסא זו. ויסוד הדברים

[ב] שם שוטחן בחמה - דווקא.

קמז ע"א

[א] גמרא יוצאין בסודרן שעל כתפן - פ' אפילו מקופל. וז"ש רמנין ר"ל הרצים, ערוך והרמב"ם.

אור אליהו

[ב] שם במשנה: "מי שנשרו כליו בדרך במים, מהלך בהן ואינו חושש. הגיע לחצר החיצונה, שוטחן בחמה, אבל לא כנגד העם". הנה מה שנקטה המשנה "שוטחן בחמה" הוא בדווקא, היינו שמוותר לייבש את כליו דווקא כנגד החמה¹⁶⁴, אבל לא כנגד האש, שיש לאסור לייבש בגדים כנגד האש משום מלבן, וכן משום מבשל¹⁶⁵.

[א] בגמרא: "והרטנין יוצאין בסודרין שעל כתפן. ולא רטנין בלבד אמרו, אלא כל אדם, אלא שדרכן של רטנין לצאת בכך". הנה מה שהיו הרטנין יוצאין בסודרין שעל כתפן,

שוטחן בחמה. ועיין במרדכי (פכ"ב) [פ"כ] דשבת שכתב דאסור משום ליבון ומשום מבשל, והן ב' פירושים על אוננין של פשתן" כו'. ועיין שם מה שכתב עוד רבינו בדין זה.

166. רש"י (ד"ה חייב חטאת).

167. אבל רש"י פירש: "והרטנין - על שם מקום", ולפי זה אין הכרח לומר שהיה מקופל, אמנם אפשר לומר שהיה מקופל, והיינו שבאותו מקום היו רגילים ללבוש הסודר כשהוא מקופל על כתפיהן, ואם כן להם נחשב הדבר לדרך מלבוש.

168. וכן כתב רבינו חננאל: "אבל הרטנין, שהם הרצים, יוצאין בסודר שעל כתפיהן". וכן כתבו תוס': "הרטנין - רטנין כמו רהטנין".

169. וכן כתב הר"ן על הרי"ף (סב ע"א ד"ה והיוצא): "והרב בעל הערוך ז"ל פירש הרצים היוצאין בסודר שעל כתפיהם מקובץ, בשביל שלא יתעכבו לרוץ. רטנים כמו רהטנים". ומה שכתב הר"ן "מקובץ" היינו מקופל. וכמבואר בביאור רבינו לשו"ע עיין הערה 171.

בר"ן (על הרי"ף סב ע"א): "דקטים ומנח - מערב שבת, לר' ירמיה מדפתי איכא, לרב אשי ליכא". אמנם נאמרו פירושים נוספים לגמ' לפי גירסא זו. עיין דרישה, ומעשה רקח (שבת כג, ו) ואליה רבא (שיר, ה). 164. אמנם להלכה קי"ל (שו"ע שא, מה) שאסור גם כנגד החמה, משום מראית העין (עי' מ"ב שם ס"ק קסט). 165. כן כתב המרדכי (שבת פרק כ רמז תלד): "גם יש לאסור לנגב הבגדים ששרויין במים סמוך לאש בשבת משום מלבן, מידי דהוה אאוננין של פשתן לתוך התנור, דאפילו בית הלל לא שרו אלא כשנותנו עם השמש, אבל בשבת אסור משום מלבן, כמו שפרש"י, וכן משמע בבמה מדליקין [דף כז ע"ב] דקאמר האוננין משיתלבנו. ועוד יש לאסור משום מבשל, כמו מאן דשדא סיכתא לאתונא דחייב משום מבשל פרק כלל גדול [דף עד]. וכן פסק השו"ע (שא, מו): "בגדים השרוים במים, אסור לנגבם סמוך לאש". וכתב רבינו בביאורו לשו"ע: "אסור לנגבם כו' - (יח) [יז] ב' ועתוס' ד"ה אוננין ועד ב' וזה שכתוב שם קמ"ו ב'".

[ב] שם כל אדעתא דלכנופי - פי' הרמב"ם שלא יקרעו או שלא יתלכלכו.

אור אליהו

[כ] שם בגמ': "רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא אמר ליה הכי מאי, אמר ליה אסור, והכי מאי, אמר ליה אסור. אמר רב פפא נקוט האי כללא בידך, כל אדעתא דלכנופי אסור, כל דלהתנאות שרי". פירש הרמב"ם (יט, יח), שמה שכתוב "כל אדעתא דלכנופי"¹⁷², הכוונה שכאשר הולך עם טלית ברשות הרבים וקיפלה מכאן ומכאן בידו או על כתיפו, אם כוונתו שלא יקרעו או שלא יתלכלכו כנפות הטלית - אסור¹⁷³, שאז אינו דרך מלבוש אלא דרך משא. וז"ל הרמב"ם: "המתעטף בטליתו וקיפלה מכאן ומכאן בידו או על כתיפו, אם נתכוון לקבץ כנפיו כדי שלא יקרעו או שלא יתלכלכו אסור". ועיין הערה¹⁷⁴.

מתי מותר ומתי אסור. לכן כתב רבינו שהרמב"ם פירש שכוונת הגמ' למטרת הפעולה, שאם דעתו לקבץ את כנפות הטלית על מנת של יקרעו או יתלכלכו - אסור. נמצא שאין הבדל בצורת הפעולה בין "לכנופי" לבין "להתנאות" אלא רק במטרת הפעולה. אמנם לרש"י יש הבדל גם בצורת הפעולה. עיין הערה¹⁷⁴.

173. ומה שכתוב "כל דלהתנאות שרי" הכוונה שאם קיפול הטלית הוא על מנת להתנאות כמנהג אנשי המקום - מותר: "ואם קבצן להתנאות בהן כמנהג אנשי המקום במלבושן - מותר". והטעם שבאופן זה הוא דרך מלבוש.

174. הנה מבואר שהרמב"ם פירש את כל הסוגיא לעניין הוצאה (וכמו שעסקה בכך הסוגיא שלפניה), וכן פירשו התוס' (ר"ה מהו) וכן פסקו הטור ושו"ע (שא, לא). אמנם רש"י פירש את הסוגיא לעניין תיקון כלי. ולכן פירש ש"כל דלכנופי" הכוונה שעושה באופן שהקיפול ישאר תמיד, ולכן נחשב הדבר לתיקון כלי. ואילו "כל דלהתנאות" הכוונה שעושה את הקיפול באופן שישאר לפי שעה, ולכן הדבר מותר. נמצא שלרש"י יש הבדל בין "לכנופי" ובין

ומשום כך נחשב להם זה דרך מלבוש¹⁷⁰. וכן מבואר ברמב"ם (יט, יט), שמדובר שהסודר הוא מקופל: "היוצא בטלית מקופלת ומונחת על כתיפו חייב, אבל יוצא הוא בסודר שעל כתיפו, אף על פי שאין נימה קשורה לו באצבעו". והיינו ממה שהסמך הרמב"ם דין טלית לסודר, ובטלית כתב במפורש שמדובר שמקופלת על כתיפו, על כרחך שגם בסודר מדובר באופן שהוא מקופל על כתיפו, שאם בסודר היה מדובר באופן שאינו מקופל, מדוע כתב דין זה בסודר, הרי באופן זה גם בטלית היה מותר, אלא על כרחך שכוונת הרמב"ם, שבאותו אופן שבטלית חייב חטאת בסודר מותר¹⁷¹.

170. וכיוון שלרצים נחשב דרך מלבוש מותר לכל אדם, וכמו שכתב בגמ': "ולא רטנין בלבד אמרו, אלא כל אדם, אלא שדרכן של רטנין לצאת בכך".

171. כתב השו"ע (שא, לד): "יוצא אדם בסודר המקופל על כתיפו, אף על פי שאין נימה כרוכה לו על אצבעו". וכתב רבינו בביאורו לשו"ע: "בסודר המקופל - מדאמר היוצא בטלית מקופלת כו' ויוצא בסודר שעל כתיפו כו' על כרחך דומיא דטלית דמקופל, דאם לא כן אף בטלית מותר. ועיין בערוך שפירש הרטנים פירוש הרצים בסודר מקופל, שלא יעכבו לרוץ. וכן כתוב ברמב"ם. ועיין ברמב"ם. ועיין בר"ן שהביא הערוך". והיינו כמו שכתבנו למעלה, שמדברי הרמב"ם שהסמך דין הטלית לדין הסודר מבואר שבסודר מדובר שהוא מקופל על הכתף (מה שכתב רבינו "מדקאמר" הכוונה לרמב"ם, שבא רבינו לבאר מהיכן למד השו"ע שמדובר בסודר המקופל ודו"ק).

172. שלכאורה הלשון אינו מובן, מה הכוונה "אדעתא לכנופי אסור" - שמשמעו שאם דעתו לקבץ את כנפות הטלית אסור, הרי מדובר באדם שאכן מקבץ את כנפות הטלית, ועל זה השאלה

[ג] רש"י ד"ה כסוי בבלייתא ומחזיקין אותן - אבל הרמב"ם כתב אפילו בידו או על כתפו.

ע"ב

[א] רש"י ד"ה סוכניתא סודר גדול - אבל הרמב"ם פי' קמן שאין מכסה ראשו ורובו.

אור אליהו

[ג] בגמ': "עולא איקלע לבי אסי בר היני. בעו מיניה מהו לעשות מרזב בשבת, אמר להו, הכי אמר רבי אלעי אסור לעשות מרזב בשבת. מאי מרזב, אמר רבי זירא כיסי בבלייתא". וכתב רש"י ד"ה כסוי בבלייתא: "כיסוי בבלייתא - שמסלקין בגדיהם מן הארץ כשהן ארוכין, וכופלין אותו כלפי מעלה, פרונצי"ש, ומחזיקין אותן על ידי חוטיין, והיינו כמין כיס וכמו מרזב". ומבואר שרש"י פירש את הסוגיא לעניין תיקון כלי, ולכן פירש שמדובר שמחזיקין אותן על ידי חוטיין, שכן רק באופן זה נחשב לתיקון כלי. אבל הרמב"ם, שפירש את הסוגיא לעניין הוצאה¹⁷⁵, כתב (יט, יח) שאפילו כשרק מחזיק אותן בידו או על כתפו

לשיטתו שפירש משום תקוני מנא, אבל לפי פירוש הרמב"ם משום הוצאה אפילו בידו". מה שכתב רבינו "וכן פרש"י", נראה שכוונתו שבין רש"י ובין הרמב"ם פירשו שמדובר כאן בקיפול טלית, אלא שלרש"י הוא מצד תיקון כלי, לכן הוסיף שמדובר על ידי חוטיין, ואילו לרמב"ם הוא מצד הוצאה, לכן אפילו בידו או כתפו.

177. וכן פירשו: ר"ן על הרי"ף (סב ע"ב), רבינו יהונתן (שם) פסקי ריא"ז (שבת כב ג, ה), מאירי, ריב"ן ופסקי רי"ד.

178. וכן כתב בפסקי הרי"ד: "סבינתא אמר רבין אמר ר' יוחנן צריך לקשר שני ראשיה למטה - פירוש סודר גדול עב ורחב, שמנת]כסין אותו בעת שיוצאין מן המרחץ, וראשו עטוף בו ומשולשל אחר כתיפיו, צריך לקשר שני ראשיה זה עם זה, שלא תיפול מעליו". וכן כתב בפסקי ריא"ז (שם). וכעין זה כתב המאירי: "וסבינתא והוא סודר של

"להתנאות" גם בצורת הפעולה, ואילו לרמב"ם צורת הפעולה היא שווה וההבדל הוא רק במטרה כנ"ל. וכן מבואר במ"ב (שם ס"ק קטז): "נתכוין לקבץ כנפיו וכו' - היינו שנטל שני הקצוות שלפניו ולאחריו לצד ימין וכן של צד שמאל וקיפלן והגביהן על ידו או על כתפו. ולא דמי לסעיף כ"ט, דהתם כל שולי הטלית שלאחריו מקופלת ומונח על כתפו, מה שאין כן הכא, דרק הקצוות מוקפלין ומונחין על כתפיו, להכי רק איסורא איכא ולא חיובא, וגם תלוי בכונתו". עיין בהגהה הבאה אות ג'.

175. וכן כתב בפירוש בתוס' רא"ש: "נראה דלענין איסור היוצא בו איירי".

176. כתב השו"ע: "היוצא מעוטף בטליתו וקיפלה מכאן ומכאן בידו או על כתפו, אם נתכוין לקבץ כנפיו כדי שלא יקרעו או כדי שלא יתלכלכו, אסור". וכתב רבינו בביאורו לשו"ע: "היוצא - וכן פרש"י ד"ה מרזב, רק רש"י פירש על ידי חוטיין

קנא ע"א

[א] גמ' דיקא מתני' כו' עד ה"נ מספיקא שרי - תא"מ.

אור אליהו

הכא נמי מספיקא שרי". כך היא הגירסא שלפנינו בגמ' 181. ועל גירסא זו קשה לכאורה, שהרי בהמשך הסוגיא, מעמיד עולא את המשנה שמדובר שהקבר נמצא באסרטיא, היינו דרך הרבים, שרבים עוברים שם, ואין דרך ישראל לקבור שם. וממילא מבואר, שודאי נעשה הקבר עבור גוי. ואם כן קשה, איך הביאה הגמ' ראייה לשיטת שמואל ממה שכתוב במשנה: "עשה לו ארון וחפר לו קבר יקבר בו ישראל" – שגם כאשר יש ספק אם נעשתה המלאכה עבור ישראל, מותר להנות ממנה בשבת, הרי במשנה מדובר שודאי נעשה עבור גוי ולכן מותר להנות ממנה 182, 183. ואולי משום כך כל מה שכתוב בגמ' מדיקא מתני' כו' עד מספיקא שרי - היו תיבות אלו מחוקקות בש"ס של רבינו 184.

אבל הרמב"ם (יט, יט) פירש שסכניתא הוא בגד קטן, שאין מכסה ראשו ורובו: "וכל סודר שאינו חופה ראשו ורובו אסור לצאת בו. היתה סכנית קצרה שאינה רחבה, קושר שני ראשיה למטה מכתפים, ונמצאת כמו אבנט ומותר לצאת בה" 179. ולפי זה, הטעם שצריך לקשור שני ראשי הסכניתא למטה מן הכתפיים, הוא משום שאם לא יקשור אין זה דרך מלבוש, שהרי אינו חופה ראשו ורובו, והרי הוא כמשוי, אבל כשקושר היא כמו אבנט, ונחשב דרך מלבוש 180.

[א] בגמ': "מאי ממקום קרוב, רב אמר, ממקום קרוב ממש, ושמואל אמר, חיישינן שמא חוץ לחומה לנו. דיקא מתניתין כוותיה דשמואל, דקתני עשה לו ארון וחפר לו קבר יקבר בו ישראל. אלמא מספיקא שרי,

182. כן כתב תוס' רא"ש: "הכי גריס רש"י בחד לישנא דייקא מתניתין כותיה דשמואל וכו' יקבר בו ישראל אלמא מספיקא שרי. וליתא להך גירסא, דהיכי מוכח מינה דמספיקא שרי, הא מוקמינן ליה בעומד בסרטיא דודאי לצורך גוי נעשה". וכן כתבו התוס' (ד"ה דיקא) וריטב"א.

183. ובאור לישירים תירץ, שהכוונה שהמשנה מדויקת כשמואל, משום שלשמואל שמקל בספק אין צריך להעמיד את המשנה כעולא, שהקבר נמצא באסרטיא "ויש לישב לפירש"י, דקאמר דמתני' דייקא כוותיה דשמואל, משום דלדידיה לא צריך לאוקמי בעומד בסרטיא" כו' ע"ש.

184. וכן הוא בלישנא השניה ברש"י (ד"ה רוחץ). וכתב, שגם רבותיו לא גרסו כגירסא שלפנינו בגמ'. וכן היא הגירסא בקטעי גניזה אוקספורד Heb. d. 21/4-5. ועיין בהגהה הבאה (אות ב), שגם לגבי המשך הגמ', גרס רבינו כלישנא שניה שברש"י.

בגד כעין טלית שיש בו בית ראש שהראש מתעטף בו, ושאר הבגד משתלשל על הגוף. אם היה מתכסה בו בשבת צריך שיקשר שני ראשיו בצוארו תחת זקנו שלא ישמט, שאינו כעין סרבל שיתעכב על הכתפים, ואם לא יתקשר ישמט ויפול ויבא להביאו".

179. וכתב הביאור חדש מספיק: "ומה שכתב היתה סכנית כו' שם סכניתא כו' ומפרש רבינו, קטן שאין (הראשו) [חופה ראשו] ורובו, ודלא כרש"י".

180. כתב השו"ע (שא, לד): "ואם אין הסודר חופה ראשו ורובו, אסור לצאת בו אלא אם כן קשר שני ראשיו למטה מכתפיו זה עם זה". וכתב רבינו בביאורו לשו"ע: "אלא אם כן - שם סכניתא כו' ופירש דסכניתא הוא שאין חופה ראשו ורובו, וכן הוא בהדיא ברמב"ם".

181. וכן גרס רש"י בלישנא ראשונה. וכן הוא בראב"ה (א הלכות עירובין סימן שפ).